

Cijfers en mensen

Ligging: Indonesië ligt in Zuidoost Azië en is een verzameling van 17.000 eilanden. De meeste daarvan zijn onbewoond. Het land heeft een oppervlakte van 1.919.443 km². Dat is ruim 60 keer België.

Bevolking: 223 miljoen inwoners. Daarmee is Indonesië het vierde grootste land ter wereld. 90% van de bevolking leeft op 5 van de eilanden. Ruim de helft van de inwoners woont op Java, nog steeds het machtscentrum. De overgrote meerderheid van de mensen zijn moslims.

Hoofdstad: Jakarta op het eiland Java, met 13 miljoen inwoners.

Politiek: Indonesië is eeuwenlang gekoloniseerd door Nederland en onafhankelijk sinds 1949. De eerste president, de charismatische Sukarno, werd na 20 jaar door een staatsgreep aan de kant gezet. In de jaren '60 ging Indonesië onder Soeharto een zwarte periode van dictatuur en geweld in. Sinds 1998 is het land onderweg naar meer democratie. In 2004 vonden de eerste rechtstreekse presidentsverkiezingen plaats. Die werden gewonnen door Susilo Bambang Yudhoyono (SBY). 2009 is opnieuw een belangrijk verkiezingsjaar.

Milieu: Wat biodiversiteit betreft moet Indonesië alleen Brazilië laten voorgaan. Maar de archipel staat ook bekend om haar krimpemde regenwoud en bedreigde orang-oetangs.

Er zijn geregeld aardbevingen en in 2004 leidde een 'zeebeving' tot een tsunami die in Indonesië alleen ruim 160.000 slachtoffers maakte.

Economie: Hoewel de economie in de vorige vijf jaar gemiddeld 5% groeide, blijven armoede en werkloosheid schrikbarend hoog. Meer dan de helft van de Indonesiërs leven in armoede, met minder dan €1,5 per dag; 7.5% moet het stellen met minder dan de helft daarvan.

Exportproducten: Olie en gas, houtproducten, textiel, rubber en palmolie.

Munteenheid: Rupiah (1 euro = 14258 Rupiah)

Taal: Bahasa Indonesia is de algemene taal, er zijn ook een 300 tal regionale talen.

	Indonesië	België
Bevolking	223 miljoen	10,5
Levensverwachting	M 66	77
	V 70	82
Kindersterfte onder de 5j	34/1000	4/1000
Bevolking onder de nationale armoedegrens	27,1% (HDR)	14,7% (Nat.Bureau Stat.08)
Werkende bevolking (15+)	61%	48%
Werkloosheid	10,3%	8,1%
Kinderarbeid (7-14j)	8,9%	-
Verstedelijking	49%	97%
Aantal mensen in informele economie (t.o.v. actieve bevolking)	63,85%	(Centr. Bureau vr Stat.)

Bron: World Development Indicators – Wereldbank 2008; HDR Human Development Report 2007-2008

Meer info?
www.11.be
 en klik door naar Landen

11.11.11
VECHT MEE TEGEN ONRECHT

Achtergrond

Politiek: verkiezingsjaar

2009 is een belangrijk jaar voor Indonesië. Niet alleen is er de enorme uitdaging om de crisis het hoofd te bieden, het is ook een belangrijke testjaar voor de democratie in het land, met minstens 2 en wellicht 3 verkiezingsrondes. Op 9 april werd een nieuw parlement gekozen en daarbij sleepte de partij van uittreidend president Susilo Bambang Yudhoyono (SBY) het grootste aantal zetels binnen. Begin juli volgt de eerste ronde van de presidentsverkiezingen, en wellicht een tweede ronde in september.

De goede score van SBY's Democratic Party doet vermoeden dat Yudhoyono wellicht zichzelf zal opvolgen als president. Ondertussen wordt het politieke landschap grondig herschikt, want SBY blies na zijn overwinning de coalitie met Golkar op en ging scheep met 3 kleine islamitische partijen.

De eerste 'test' legde wel een aantal pijnpunten bloot. Volgens de Nationale Kiescommissie heeft slechts 61% van de kiesgerechtigden een geldige stem uitgebracht, en uit de vele klachten bleek dat de kiezerslijsten helemaal niet compleet waren. Het regent dan ook klachten bij het Hooggerechtshof, en het is alvast een flinke deuk op het blazoën van de president. Als hetzelfde euvel zich voordoet tijdens de presidentsverkiezingen zal de betwisting enkel toenemen.

Beleid

Yudhoyono staat voor corruptiebestrijding en economische groei. De Anti-Corruptie Commissie KPK heeft onder zijn bewind haar toezicht op politici en bedrijven verstevigd, er zijn diverse grote fraudezaken publiek gemaakt en voor de rechtbank gebracht. Sommige parlementsleden die de hete adem van de commissie voelden probeerden meer greep te krijgen op de commissie, maar dat is -voorlopig- niet gelukt. Onder impuls van de minister van financiën is o.a. de werking van de belastingdiensten grondig gemoderniseerd, stegen de inkomsten aanzienlijk en werden de schulden bij het Internationaal Muntfonds (IMF) vervroegd afbetaald. Maar tegelijk is het ook SBY die de economie verder heeft geliberaliseerd met als gevolg meer palmolieplantages, meer mijnbouwactiviteiten, meer grootschalige visvangst, meer vrijhandelszones, meer arbeidsflexibiliteit.... Voor de gewone man/vrouw in de straat is deze macro-economische groei vaak een stap achteruit. Zij verliezen hun grond of woning, hun inkomen of vaste job in de naam van meer ontwikkeling en groei.

Hoewel de wetgeving inzake mensenrechten formeel verbeterd is, blijft de toestand verre van ideaal. Waar vroeger de militairen een kwalijke reputatie hadden, komt nu de

Foto: Tineke Dhaese

politie meer en meer in het vizier. Die treedt vaak hardhandig op en verbiedt manifestaties van groepen met een nochtans vreedzame reputatie, op basis van de wet inzake terrorismebestrijding. Ook arbeiders die voor hun rechten opkomen krijgen geregeld met de politie te maken.

Economie

In 1997 werd Indonesië meegezogen in de Aziatische crisis- een gevolg van wereldwijde financiële speculatie. Massale werkloosheid, prijsstijgingen en een torenhoge staatsschuld waren het gevolg. De internationale financiële instellingen wilden de situatie stabiliseren en eisten structurele aanpassingen: een flexibeler arbeidsmarkt, afbouw van de staatsschuld, deregularisering en privatisering van een aantal staatsbedrijven. Dit alles had echter weinig positief effect. De werkloosheid nam toe en het aantal mensen onder de armoedegrens steeg sterk. Hierdoor werd het land politiek instabiel. Terroristische aanslagen, nationalistische en separatistische conflicten staken de kop op. Alle vakbonden, NGO's en maatschappelijke organisaties gingen in het verweer. Ze organiseerden manifestaties en bijeenkomsten tegen het beleid van de Wereldbank en het IMF en eisten dat deze organisaties onmiddellijk alle inmenging in de Indonesische economie zouden stopzetten. Uiteindelijk stapte Indonesië in 2004 uit het IMF.

De laatste jaren kende Indonesië terug een gestaag groeiende economie- zo'n 5% per jaar. Maar tegelijk leven nog steeds bijna 120 miljoen Indonesiërs onder de armoedegrens. Ook de groep werkende armen is erg groot- want het doorsnee inkomen is veel te laag.

Wat de impact van de huidige crisis zal zijn is nog niet duidelijk. Volgens de eerste verwachtingen zal de groei beginnen sputteren.

Bron: 11.be

Campagnethema Waardig Werk

Foto: Corine Van Kelecom

“Ik werk hier al zes jaar, maar een vast contract heb ik niet. Ik krijg elke keer opnieuw een contract van zes maanden. Daarom verdien ik al jaren het minimumloon en geen rupiah meer. Tenzij ik overuren klop. Elke week hoop ik daarop, want overuren worden extra betaald. Anders kom ik niet rond.

De laatste maanden moeten we minder overwerken. Dat is een ramp, want we hebben die extra uren nodig. Het minimumloon is niet genoeg.”

Tuti (30) werkt bij een klein elektronikabedrijf. Ze test dag in dag uit verschillende modellen van transformatoren.

Sinds 2004 heeft Indonesië alle fundamentele IAO-conventies aanvaard en in de arbeidswetgeving werden mede onder druk van de vakbonden een aantal mooie principes vastgelegd, zoals het minimumloon. Toch zijn daarmee de problemen niet van de baan.

75% van de arbeiders hebben een tijdelijk contract

Neem nu de explosie aan ‘outsourcing’ en kortetermijncontracten, die steeds meer het vaste contract vervangen. De praktijk neemt zo’n proporties aan dat het een groot probleem vormt in alle sectoren. Eduard P. Marpaung, voorzitter van Lomenik, de metaalfederatie van de vakbondskoepel K-SBSI (zie verder) vertelt: “Nu al hebben

drie kwart van de arbeiders een tijdelijk contract. In de vrijhandelszone Batam loopt dat op tot 80% en in sommige bedrijven tot 90% van de werknemers. Vooral arbeiders krijgen kortetermijncontracten.

De ‘outsource companies’ zijn zowel lokale als internationale interim-bureaus. In de meeste gevallen wordt er geen sociale zekerheid betaald voor werknemers die via outsourcing aan het werk zijn. Zij krijgen niet de voordelen die voorzien zijn in de arbeidswetgeving, en hun loon is nog lager.”

De meeste werknemers met een formeel contract worden beschermd door het minimumloonstelsel. Aangezien ze echter op papier nog slechts 3 tot 6 maand per jaar werken, worden ze niet langer gedekt door de sociale zekerheid en komen ze niet langer in aanmerking voor ontslagvergoeding.

Deze flexibilisering is mogelijk gemaakt door wet 2003/13-die er kwam op aansturen van het IMF. De positie van de arbeiders verzwakte. Veel werknemers kwamen van de formele in de informele economie terecht. Vaste contracten werden vervangen door korte tijdelijke, door dag- of stukloon. Met alle gevolgen van dien voor hun gezin, voor hun woning.

In tijden van crisis is de situatie van tijdelijke krachten extra precair. “Heel wat bedrijven sloten de deuren, maar veel bedrijven proberen te overleven op beperktere capaciteit. Dat betekent dat de permanente werkers meer moeten werken en langere uren. Tijdelijke contracten worden afge-stoten. De werkloosheid is met 3 % gestegen. Tegelijk worden de werkgevers strikter tegen iedereen die zich roert. Ze dreigen met overplaatsing naar een slechtere positie of met ontslag. En zelfs met gevangenisstraf.”

Deze evoluties bemoeilijken ook de vakbondswerking. De bond verloor veel leden en het is bijzonder moeilijk de grote groepen contractuele arbeiders te organiseren of ondersteuning te bieden.

Natalia is 21 en werkt bij electronicaproductent PT Leo in Batam, een vrijhandelszone vlakbij Singapore. Ze groeide op in de provincie Medang.

Een half jaar geleden waagde ze de stap en nam moederziel alleen de boot naar Batam, een tocht van meer dan 6 uur. Het duurde enkele weken voor ze deze job bij PT Leo vond. Ze kreeg een tijdelijk contract van 3 maanden.

Nu de 3 maanden voorbij zijn, kreeg ze opnieuw een tijdelijk contract. Zo goed als alle collega’s op de werkvloer hebben tijdelijke contracten van 3 maanden, ook al zijn ze al verschillende jaren aan de slag bij dezelfde werkgever.

“Zo kunnen we gemakkelijk inspelen op de verminderde vraag”, legt de manager van PT Leo uit. Met andere woorden: zo kan men werknemers - het zijn bijna allemaal vrouwen - makkelijk ontslagen zonder ontslagvergoedingen te moeten betalen.

Foto: Corine Van Kelecom

Minimumloon

Een van de verdiensten van de arbeidswet is het vastleggen van een minimumloon. Dat werd per provincie vastgelegd, in functie van de levensduurte, en automatisch geïndexeerd. Op zich een hele stap vooruit. Maar het loon blijft te laag, zegt Rekson Silaban, de voorzitter van K-SBSI. "In de regio van de hoofdstad Jakarta ligt het minimum op 970.000 rupiah (ca. 75 euro) per maand. In de regio van Jogjakarta, in het zuidoosten van Java, ligt het minimumloon op amper 580.000 rupiah (ca. 45 euro). Noch van het ene noch van het andere kun je in Indonesië overleven. Gevolg? Mensen kloppen massaal overuren of nemen er nog een tweede job in de informele sector bij. Werkweken van meer dan 50 uur zijn dan geen uitzondering."

En dat is niet het enige probleem. Niet alle bedrijven in Indonesië passen het minimumloon toe en bovendien wordt het vaak misbruikt om de lonen zo laag mogelijk te houden.

Natalia verdient 960.000 rupiah per maand, het minimumloon van de regio. Daarvan gaat meer dan een kwart naar een kamer die ze samen met 2 andere meisjes huurt. Haar loon is net voldoende om rond te komen. Spaargeld opsturen naar haar ouders lukt niet. Ze heeft sinds enkele maanden een vriendje. Natuurlijk wil ze later graag met hem trouwen. Maar ze beseft ook dat het loon dat zij nu krijgt niet zal volstaan. .

70 tot 80% van de actieve bevolking in de informele economie

Die schatting maakt althans de vakbond. Officiële cijfers hebben het over 64%. Die 'informele economie' is een containerbegrip voor heel diverse activiteiten. Mensen werken in fabrieken, in kleine ateliers voor textiel-, metaal- of houtindustrie, als seizoensarbeider in de landbouw, ze rijden rond met taxi's of riksja's of ze drijven een handeltje als straatverkoper in etenswaren, sieraden, kleding en dergelijke. Sommigen werken als zelfstandige, anderen in dienstverband, maar altijd zonder contract.

Waardig werk is dit niet. Hun inkomen is laag en onzeker, het werk soms ronduit gevaarlijk. Zij vallen buiten de arbeidswetgeving en genieten dus geen enkele bescherming.

Te weinig controle

Globaal kun je stellen dat de afgelopen jaren heel wat vooruitgang geboekt is. "We hebben inderdaad een dergelijke arbeidswet en geleidelijk aan zijn we ook een so-

Vrouwen thuis aan de slag

Vrouwen zijn oververtegenwoordigd in de informele economie. En dat is geen toeval. Vaak is informeel werk zoals thuiswerk- de enige manier om een inkomen te verwerven en toch in te staan voor het gezin. En bij ontslagen in de formele sector staan vrouwen meestal eerst aan de deur.

Ze werken ook vaak in exportgerichte sectoren zoals textiel, waar bij crisis de eerste klappen vallen. Door gebrek aan opleiding rest hen geen andere uitweg dan informeel aan de slag te gaan. Na de crisis eind jaren 90 gingen heel wat ontslagen textielarbeidsters thuis aan het werk, soms zelfs voor hetzelfde bedrijf.

ciala zekerheid aan het opbouwen", legt Rekson Silaban uit. "Maar het blijft nog teveel papierwerk. Wetten blijven te vaak dode letter. Veel werkgevers lappen het minimumloon bijvoorbeeld aan hun laars of andere aspecten van de arbeidswet. Je kunt wel klacht indienen bij de arbeidsrechtbank, maar die werkt vaak zeer traag of is corrupt'. Er is veel te weinig controle op de toepassing van de arbeidswetgeving. Dit heeft onder meer te maken met de gedecentraliseerde structuur en bestuur van het land. Dat wat nationaal wordt afgesproken sijpelt heel moeilijk door naar de lokale overheden. De oplossing? Dat sociale partners mee kunnen toezien op de controle van de arbeidswetgeving".

Hardhandige aanpak

Het lijkt tegenstrijdig. Aan de ene kant zitten vakbonden met de overheid aan de onderhandelingstafel. Aan de andere kant zijn er tal van berichten over hardhandig optreden door knokploegen en politie. Vakbondswerking in bedrijven wordt bemoeilijkt, vakbondsmilitanten worden geïsoleerd en geweerd en zelfs op een zwarte lijst gezet, zodat ze niet meer aan de bak komen. "De centrale overheid laat ons al langer in alle vrijheid ons werk doen. Sommige lokale overheden, die vaak nauw verweven zijn met plaatselijke werkgevers, denken daar nog altijd anders over." legt Rekson Silaban uit.

PT Flexia produceerde kledij voor Yves Saint Laurent en stelde 450 personen te werk met contracten van onbepaalde duur waarvan 400 aangesloten bij Garteks, de textielfederatie aangesloten bij K-SBSI. Omdat de maandelijkse bonus niet werd uitbetaald organiseerde Garteks enkele betogingen.. De onderneming sloot haar deuren om 3 maanden later opnieuw te openen met enkel tijdelijke werknemers. Het bedrijf telt nu 450 werknemers. Niemand is aangesloten bij de vakbond.

Bronnen: 11.11.11, Wereldsolidariteit
Interview Rekson Silaban: Peter Heirman

Partnerorganisatie

K-SBSI

- Bijna een half miljoen leden en daarmee de grootste onafhankelijke vakbondsconfederatie van Indonesië.
- Partner van Wereldsolidariteit en ACV
- 11 aangesloten vakbondscentrales - in uiteenlopende sectoren, zoals textiel en metaal - maar ook de informele economie.
- Actiepunten naar de overheid: uitbreiding en verbetering van de sociale zekerheid naar uitgesloten groepen zoals werknemers in de informele economie, verbetering en uitbreiding van de diensten en vergoedingen van de sociale zekerheid, optrekken van het minimumloon, verbeteren van arbeidsinspectie, betere regulering van de 'outsourcing' ...

K-SBSI is een relatief jonge vakbondskoepel. Tijdens de Soeharto-dictatuur werden vakbonden bloedig onderdrukt. K-SBSI speelde een belangrijke rol in de reformasi-beweging die uiteindelijk in 1998 Soeharto aan de dijk zette. Aanvankelijk koos K-SBSI voor het harde verzet, met manifestaties en stakingen omdat werknemers zwaar werden uitgebuit. De laatste 5 jaar veranderde K-SBSI van strategie: meer onderhandelen en het promoten en toepassen van sociaal overleg. Harde acties ziet K-SBSI als enige en laatste middel bij het blokkeren van het overleg.

Sociale bescherming

Sinds enkele jaren werkt K-SBSI samen met de overheid en de werkgevers aan de verbetering en hervorming van een systeem van sociale bescherming, de zogenaamde Jamsostek. Het stelsel geldt voor werknemers van de private sector. Werknemer en werkgever storten elk een bijdrage in een fonds. Dat biedt bescherming voor arbeidsongevallen, ziekte, pensioen en voor het dragen van de overlijdenskosten. "Het is een systeem dat nog moet groeien, maar we zijn dan ook moeten vertrekken van nul. Mensen kunnen nu bijvoorbeeld op 60 met pensioen, maar met een minimale uitkering en voor amper 1 jaar! Daarna vallen ze op niets terug."

En Jamsostek geldt enkel voor werknemers in de formele sector, met een contract van onbepaalde duur. "Toch proberen we ook voor informele werkers een systeem van sociale zekerheid uit te bouwen. We proberen hen te verenigen om in groep een eigen sociale kas op te richten. Zo komen ze niet met lege handen te staan wanneer ze ziek worden of een arbeidsongeval hebben. Niet vanzelfsprekend, want vaak is er in hun geval geen werkgever om een deel van de sociale bijdrage op zich te nemen zodat alle lasten voor hun rekening zijn. Tegelijk proberen we hen

ook te adviseren, bijvoorbeeld over hoe ze hun zelfstandige handel het best kunnen runnen, hoe ze meer rendement kunnen halen uit hun activiteit."

Acties tegen outsourcing

'Outsourcing' is een groot probleem. Arbeiders zijn niet langer rechtstreeks in dienst van het bedrijf, maar worden aangeworven via interimbureaus. Werknemers met een vast contract worden een zeldzaamheid. Tijdelijke arbeiders zijn veel kwetsbaarder en moeilijk te organiseren. K-SBSI voert actie tegen de ongebreidelde outsourcing-praktijken, zoals laatst nog op de grote 1 mei manifestatie. Ze benadert ook parlementairen en houdt publieke vergaderingen over hun voorstellen. Ook de komende presidentsverkiezingen proberen ze als hefboom te gebruiken. Getuige daarvan de slogan 'Stem niet voor een president die outsourcing goedkeurt'.

'Weg met outsourcing', staat op deze spandoek.

Foto: K-SBSI

In de gevangenis

Het werk van de vakbond wordt er met de crisis niet eenvoudiger op. Er zijn heel wat sluitingen en de bedrijven die overblijven verhogen de werkdruk. In die omstandigheden blijkt eens te meer dat de vrijheid van vereniging cruciaal is voor waardig werk. Zo hadden twee vakbondsmilitanten uit de houtsector hun werkgever aangeklaagd omdat die de bijdrage voor de sociale zekerheid niet had doorgestort. Maar de werkgever diende zelf een klacht in tegen de K-SBSI-ers omdat zij het imago van het bedrijf schade berokkenden. Uiteindelijk belandden de vakbondslui in de gevangenis! De druk op de vakbondsleden is zo groot dat K-SBSI de laatste tijd heel wat leden verloor.